
Laca

Tijdingen

Driemaandelijks Tijdschrift van LACA
Geschied- en Heemkundige Kring van Laken
Jaargang 1 - Nummer 4 - juni 1990

Laken

*Wapen van de Koninklijke
Residentie Laken
Koninklijk Besluit van 20 april 1857*

T I J D I N G E N

1e Jaargang nr 4
Juni 1990

TEN GELEIDE

Dit is dan al het laatste nummer van onze eerste jaargang 1989-1990. Het moment om een blik achteruit en een blik vooruit te werpen.

Er mag gezegd worden dat het een goede eerste jaargang was. Want het verheugt ons dat ons ledenaantal aangegroeid is tot meer dan honderd.

En wat werd er onze leden zoal gebracht ? Vooreerst werd gestart met de maandelijkse werkvergaderingen. Na enig zoeken werd heel wat werk gepresteerd; documenten en informatie uitgewisseld; verdere acties gepland; contacten gelegd ... enz.

Dan waren er onze vier Laca-Tijdingen, met velerlei onderwerpen. Navolgend wordt een inhoudstabel gegeven. Volgens de meeste reacties van onze lezers, waren de artikels interessant; een hart onder onze riem ! Wij werkten actief mee aan de organisatie van de Monumentendag (september 1989) georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting. Onze tent op het O.L.V. - voorplein werd druk bezocht.

Dan onze wandelingen : wij deden er vier : een toponymische uitstap, op 28 mei 1989; een bezoek aan de St-Annakazerne (voorlopig nog de Kadettenschool) op 24 september 1989; een tocht in en om de Lakense metrostations op 8 april 1990 en een wandeling om en in het laatste gemeentehuis van Laken, op 24 juni 1990.

Van 29 april tot 6 mei 1990 liep onze eerste tentoonstelling (met verlenging tot 29 juni 1990 voor een beperkte keuze uit het geëxposeerde materiaal). De behandelde thema's : waren Karel Bogaerd, de Rijksnormaalschool en de versieringen aan privégebouwen in de buurt van deze school. Wij mochten ons op een succes verheugen. De receptie telde een tachtigtal aanwezigen, waaronder de Heer Thielemans, Schepen van Cultuur van de stad Brussel. Meerdere bezoekers werden lid van onze vereniging (ook de Schepen).

Een onzer leden zei op te kijken naar de talrijke werkzaamheden van Laca, maar zij vroeg zich af of wij dat tempo zouden kunnen volhouden. Wellicht hebben wij in ons enthousiasme te veel hooi op onze vork genomen in deze beginperiode. Maar toch doen wij ons best om dynamisch door te gaan. Zeker met de maandelijkse werkvergaderingen (elke vierde donderdag van de maand om 20 uur - zelfs in de vakantiemaanden - Iedereen is welkom !). Zeker met het uitbrengen van ons kwartaalschrift Laca-Tijdingen.

Wij werken weer mee aan de Monumentendag (op 9 september 1990). Onze afgevaardigden woonden al meerdere werkvergaderingen bij. Het belooft een nieuw succes te worden !

Voor wat de wandelingen betreft, zijn wij uiteraard beperkt wat het aantal onderwerpen betreft. Maar wij hebben nog wel wat ideeetjes. En sommige tochten mogen o.i. herhaald worden. Hebben onze leden misschien voorstellen ? Tentoonstellingen komen er ook nog. Wellicht niet ieder jaar, maar toch om de twee jaar.

x x x

Koken kost geld. Wij koken zo zuinig mogelijk (maar trachten toch lekkere dingen te brengen); niettemin moeten allerlei kosten betaald worden (kijk maar eens naar de postzegels op de Laca-Tijdingen). Laca is dus verplicht U om de betaling van het lidgeld van het tweede werkjaar te verzoeken. Het bedrag blijft onveranderd : 200 F. Niet erg duur vinden wij. Erelid wordt men door 500 F te storten. Steekt U ons een hart onder de riem door uw betaling onverwijld te doen? Wij hebben U het werk vergemakkelijkt door een overschrijvingsdocument bij te voegen.

Met Lacaïaanse groeten (een uitdrukking van onze voorzitter - het heeft niets met Kafka te maken).

L A C A

In ons nummer 4 werd nagelaten de naam van de fotograaf Danny BEX te vermelden bij de foto's op pagina 4. Waarvoor onze excuses. Op de tentoonstelling waren de foto's van de versieringen aan de gevels in de nabijheid van de Rijksnormaalschool ook van Danny BEX

VAN STREUVELS NAAR VESPASIANUS

Toen een boek van Stijn Streuvels verfilmd zou worden door een Nederlands-Vlaamse ploeg, stelde zich een taalprobleem bij het kiezen van de titel van de film. Het is met name zo dat de "Teleurgang van de Waterhoek" verschillend begrepen werd in Noord en Zuid. Voor de Vlamingen betekende "waterhoek" immers hoek, plaats aan het water, aan de rivier. Terwijl het voor de Hollanders de hoek was waar men waterde. Het werd dus maar "Mira" !

De menselijke behoefte om lichaamsvocht te laten wegvloeien wordt meestal met discretie behandeld, alhoewel het over een natuurlijke behoefte gaat. De mensen gingen zich meer en meer afzonderen om het te doen. In de steden stelde dat wel problemen, want hoe zich afzonderen in deze bevolkte centra ? Wel, in de loop van de negentiende eeuw werden er officiële waterhoeken gebouwd. Er werden zelfs speciale boekjes over uitgegeven : de "Indicateur des Urinoirs de Bruxelles". (ook officieel "vespasiennes", "pissoirs", en "urinoirs" genoemd. Plezante Brusselaars noemden ze ook nog "pissodrommen" of nog "pissaainen - pissijnen").

Deze officiële gebouwtjes zijn meer en meer verdwenen (er waren er meer dan 100 in het toen nog kleinere Brussel net vóór de eerste wereldoorlog). Was dat misschien onder de druk van de feministen ? (want deze vrouwelijke medeburgers kwamen duidelijk niet aan hun trekken in deze gebouwtjes, die toch bepaalde operaties met de mantel der discretie moesten bedekken). Wat er van zij, er blijven er nog enkele over. Zo in Laken. En zoals dat overal het geval was, staan er nog in de buurt van de tramterminussen. De lezer kent ze wel onbewust : aan het Emile Bockstaelplein (Tielemansstraat) en aan de kerk van de Heizel, zoals blijkt uit bijgaande foto's.

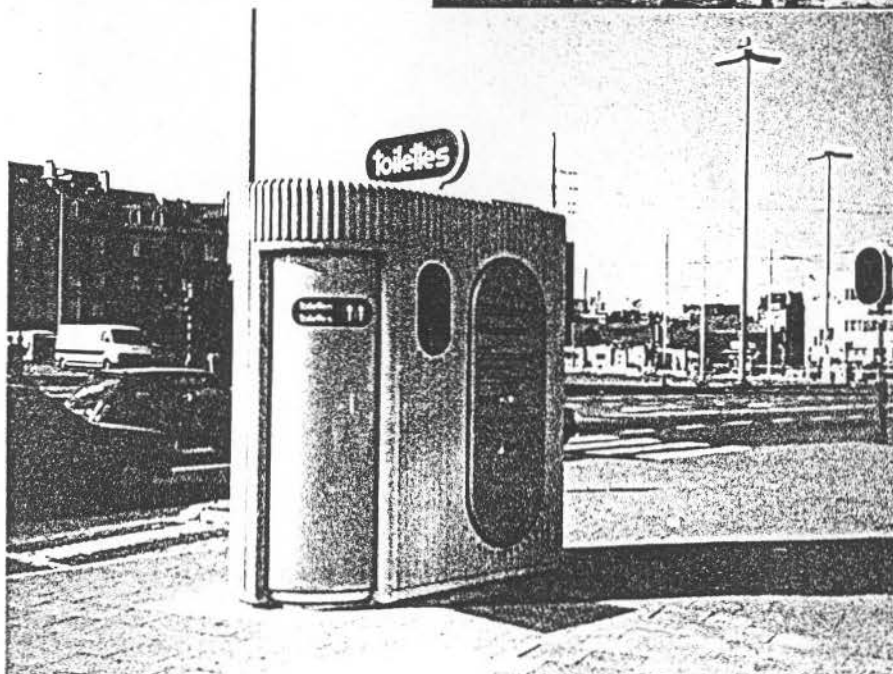
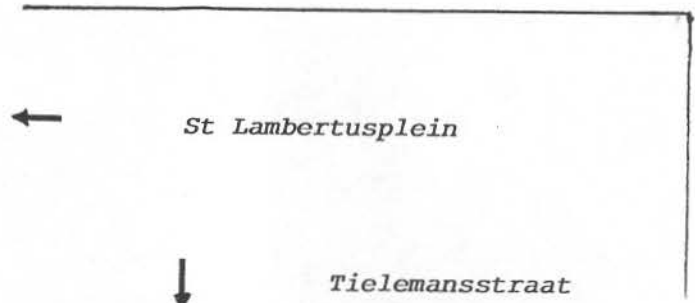
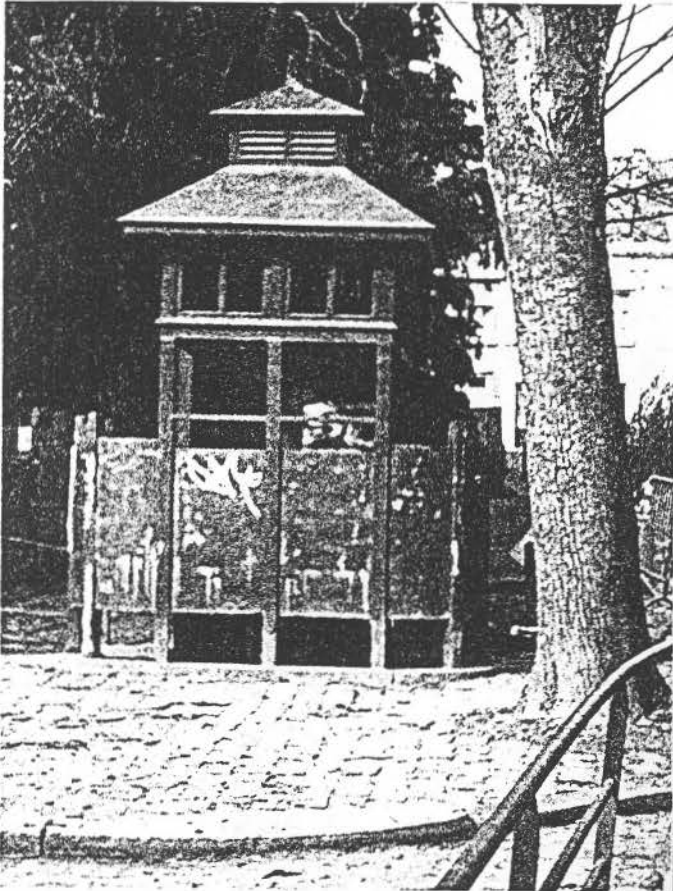
Indien deze gebouwtjes nog getuigen van een zekere esthetiek (alhoewel ze staan te verkommeren), kan zulks niet gezegd worden van nog twee andere waterhoeken, die alleen afgeschermd worden door betonnen platen. Met name deze aan de hoek van de Mellerystraat en de Koninklijke Parklaan. En deze aan de doorgang onder de spoorweg aan de hoek van de Koninginnelaan en de Hubert Stiernetstraat.

Gelukkig bestaat er een nieuwe trend (Strijderssquare : zie laatste foto). Zo kan de burger zijn gevoeg doen in uiterst comfortabele en discrete "toiletten". En de dames komen hier wél aan hun trekken !

De installaties doen echter denken aan keizer Vespasianus (9 - 79; keizer van 69 tot 79) (naar wie de waterplaatsen in het Frans "vespasiennes" genoemd worden). Want toen deze door zijn zoon Titus verweten werd belasting op urine te hebben geheven, toonde hij de opbrengst van die belasting en stelde schamper dat hier toch geen geurtje aan zat ("non olet" - het stinkt niet !).

Om in alle discretie van de installaties gebruik te maken, moet men, zoals bij de Romeinen, betalen. De prijs is weliswaar redelijk. Maar is het niet schokkend dat men nu geldstukken in de gleuf moet laten glijden, terwijl het vroeger in het Brusselse gratis kon. Maar kom : NON OLET en nu heeft de schrijver het niet over geld !

J. Dillen

← Strijders-Square

EEN WERK OVER DE SINT-ANNADREEF.

Belastingambtenaars worden niet in het hart van onze burgers gedragen. Men houdt niet van lui die vaak in de buidels graaien. Toch bestaan er "soft" fiscalisten, zoals deze van het kadaster, administratie die tot de meest gematigde kan gerekend worden. In Laken woont er een oud-hogere ambtenaar van dat Kadaster: de heer Roger PLATTON, die inspecteur-generaal was en die nu de eretitel van zijn ambt draagt.

Deze adoptie-Lakenaar (hij werd geboren in Namur) is echter niet omwille van carrière interessant voor LACA. Maar de heer Platton gebruikte zijn kennis van de kadastrale documentatie, om erg interessante studies te schrijven over het Lakense grondgebied.

Zo is hij ondermeer de auteur van "Le Heysel d'hier à aujourd'hui", een werk dat belangrijke gegevens bevat over de evolutie van het gedeelte van Laken dat uitgroeide van braakliggende gronden tot een internationaal bekend toeristisch en economisch centrum. Jammer genoeg werd dit werk slechts in een beperkt aantal verspreid. Het verdiende ongetwijfeld een grote oplage en dan als gedrukt boek en niet als gestencilde brochure.

LACA ontdekte dat de heer Platton ook een werkje schreef, dat de naam draagt "LAEKEN; A PROPOS DE LA DREVE STE-ANNE" waarvan er slechts een paar exemplaren bestaan. Wij zijn van mening dat het een grotere verspreiding verdient.

Hier volgen een paar handgrepen uit de inhoud van de studie.

Eerst wordt een kort historisch overzicht gegeven. De Dreef werd aangelegd onder Albrecht en Isabella (en speciaal op verzoek van deze laatste) en liep van de (oude) kerk van Laken naar de "fontein der vijf wonden (van Kristus)" en het Sint-Anna kapelletje (dat uit de 15e eeuw zou dateren). Zij heette in het begin "Hertoghs-dreve". Zij werd aangelegd tussen vier rijen prachtige lindebomen (zoals blijkt uit de reproductie van gravures uit de 17e eeuw door Platton opgenomen). Onder Leopold II werd de dreef zwaar belaagd. Dan werd immers de Koninklijke Parklaan aangelegd. Tonnen aarde werden aangebracht om deze laan op hoogte te krijgen. De St-Annadreef werd als het ware weggedruimd. De bomen verdwenen en aan de westelijke zijde werden woningen gebouwd, die geen voorbeelden zijn van architectonisch kunnen.

De auteur beschrijft dan de verdwenen domeinen in de buurt van de dreef. Ook de kadastrale mutaties, nodig voor het oprichten van de kazerne van grenadiers (nu de kadettenschool ... vooralsnog). Ook komt onze bekende Draps-Dom aan de beurt (voor de uitbreiding van de kazerne).

De auteur beschrijft eveneens de kadastrale geschiedenis van nog bestaande gebouwen. Zoals l'hôtel-restaurant "L'Acacia" (nu verkommerend), het café "Ste-Anne" (voordien voor een gedeelte restaurant "Le Polochon"). Voorts het momenteel als appartementsgebouw gebruikte gebouw aan de nummers 30 - 32 van de Dreef (De oprichting sleepte jaren aan. In het begin was er sprake van een "hôtel de maître". In 1979 werd het verdeeld in appartementen). Nog een interessant gegeven is de gedaanteverwisseling van het café-restaurant "Au Lion Belge" in het benzinestation op de hoek van de Dreef, de Kunstenaars- en de Groenvinkstraat.

Tenslotte wordt een overzichtje gegeven van bekende personen die in de Dreef verbleven of woonden : zo woonde Karel Van de Woestijne in het nummer 24. Monseigneur Cardijn (stichter van de K.A.J.) woonde in het deel van de Dreef dat nu het Cardijnplantsoen geworden is (nummer 2). Wat de auteur niet vertelt is dat Rubens er ooit verbleef, Eén van zijn schilderijen stelt "Een hoeve te Laken" voor. Het bevindt zich in het Buckinghampalace en werd mogelijk tijdens dit verblijf geschilderd.

LACA wil iets doen om "Laeken, à propos de la Drève Ste-Anne" meer te verspreiden.

Het kan bekomen worden door storting van 350 F (250 F voor leden van LACA) op rekening nr 068-2095230-57 (LACA) bij het Gemeentekrediet.

J. D.

189. LAEKEN - Drève Sainte-Anne

TOPONYMISCHE BIJDRAGE : "DYNASTIEKE PLAATSNAMEN"

Veel koningen en koninginnen, prinsen en prinsessen en andere gekroonde hoofden hebben hun naam aan een van onze verkeersaders gegeven. Dit verschijnsel noemt men "dynastieke steun". Het is mijn bedoeling in de loop van de volgende regels twee paar Lakense straatnamen van dit type te ontleden en eventjes te verklaren.

1 - DE MARIA CHRISTINA- EN DE ALBERTSTRAAT.

Reeds op 20 augustus 1780 had Keizerin Maria-Teresia (1740-1780), als hertogin van Brabant haar lievelingsdochter Maria-Christina (1742-1798) en haar echtgenoot Albert van Sachsen-Teschen (1738-1822) met de regering van de Oostenrijkse Nederlanden belast, een beslissing die op 12 januari 1781 door haar opvolger, Keizer Jozef II, bevestigd werd. De regering van de nieuwe Gouverneurs-generaal begon in voorspoedige omstandigheden o.a. wegens een zeer gunstig economisch klimaat. Maar de keizer wilde alle Habsburgse bezittingen, de Zuidelijke Nederlanden inbegrepen, omvormen tot een eenheidsstaat. In zijn optiek moesten alle partikularismen verdwijnen, waaraan onze vaders zo gehecht waren. Verder duldde hij ook geen konkurrente macht zoals b.v. de Kerk. Deze strakke politiek leidde tot de Brabantse Omwenteling, die de landvoogden ondanks hun inspanningen niet konden vermijden. Tijdens de revolutie verbleven ze in Bonn. Na Jozef's overlijden besteedde zijn broer Leopold II (1790-1792) de troon. Door een korte veldtocht slaagden de Oostenrijkers erin de Zuidelijke Nederlanden te heroveren, waar de landvoogden de gematigde politieke lijn van de nieuwe keizer toepasten en zodoende de stabiliteit herstelden, die kort nadien en voor lange tijd opnieuw verstoord werd door de eerste invasie der Franse "Sansculotten" (1793).

Ondanks de politieke zorgen lieten Maria-Christina en Albert het kasteel van Laken optrekken en er bij de Willebroekse Vaart het domein Schonenberg aanleggen (1781-1785). Hierdoor verwierf Laken de status van vorstelijke en later van Koninklijke residentie. Om de twee landvoogden te eren, aan wie de gemeente zoveel te danken heeft werden, rond 1875, hun namen aan twee nog bestaande Lakense straten gegeven.

2 - DE STEFANIA- EN DE AARTSHERTOG RUDOLFSTRAAT

In 1881 werd het huwelijk ingezegend van Prinses Stefanie van België met Aartshertog Rudolf, kroonprins van Oostenrijk-Hongarije.

Rudolf bezat een uitermate onevenwichtige natuur : hij hield van Wijntje en Trijntje en was, naar geruchten die toen de ronde deden, aan verdovende middelen verslaafd. Zijn uitspattingen ruïneerden dan ook zijn gezondheid. Bovendien kon hij de strenge Habsburgse hofetiquette maar heel moeilijk verdragen. Dit alles had o.a. tot gevolg dat hij het Weense hof en zijn (te) wijze vrouw Stefania haatte.

Op politiek vlak was de kroonprins liberaal en gevoelig voor de Hongaarse en Slavische emancipatiedrangen, waarvan zijn vader, de conservatieve Keizer Frans-Jozef (1848-1916) niets wilde horen.

Tussen de twee keizerlijke generaties bestond er een gapende kloof van onbegrip en achterdocht.

Deze spanningen leidden tot het drama van Mayerling, waar de kroonprins op 30 januari 1889 zelfmoord pleegde met zijn maîtresse, de piepjonge en beeldschone Barones Maria Vetsera.

Enkele jaren later trad Aartshertogin Stefania opnieuw in het huwelijksbootje met een Hongaarse graaf, Elemer Lonyay van Nagy-Nonya en Vasarosnameny. Zij stierf pas op 23 augustus 1945, nadat ze de invasie van Hongarije door de sovjettroepen beleefd had.

Ter gelegenheid van het prinselijk huwelijk van Stefania en Rudolf werd de naam van de Aartshertog aan een nieuw aangelegde Lakense straat gegeven, terwijl de reeds bestaande Stefaniastraat ongeveer terzelfdertijd verlengd werd.

De benaming "Aartshertog Rudolfstraat" werd echter geen lang leven beschoren, ze verdween om begrijpelijke redenen kort na de Eerste Wereldoorlog, samen met andere straatnamen die verband hielden met Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, het Osmaanse Rijk of Bulgarije. De straat werd omgedoopt tot "Moorsledestraat", naar de naam van een West-Vlaamse gemeente, waar het Belgisch leger zich bijzonder dapper had gedragen tijdens het bevrijdingsoffensief van 1918.

De naam "Stefaniastraat" werd gehandhaafd en bestaat heden ten dage nog.

P. VAN NIEUWENHUYSEN

LACA-SIGNAALTJE_NR_1

Er groeit in de kern van LACA een idee om stilaan, naar het voorbeeld van talrijke Geschied- en Heemkundige Kringen in Vlaanderen, een verzameling aan te leggen van voorwerpen, kledingstukken, foto's, prenten en postkaarten, dag- en weekbladen, eventueel andere publicaties, o.m. boeken, affiches, feestprogramma's .... kortom alles wat van nabij met de oude Gemeente Laken te maken heeft, met het vroegere volksleven, de aard en de leefwijze van hen die ons zijn voorgegaan.

Op lange termijn wordt reeds gedacht aan een exporuimte waar dit alles een plaats zal krijgen. Maar eerst dient natuurlijk een behoorlijke hoeveelheid materiaal bij elkaar te worden gebracht.

Mocht U op de zolder of in de kelder over dergelijke voorwerpen beschikken dan zouden wij er prijs aan hechten er zorg voor te mogen dragen. Alles wordt tegelegenertijd op fiches gezet, natuurlijk ook met de naam van de schenker.

Contactadres : L. CANDAU Rode Kruislaan 1020 BRUSSEL
Tel : 268.69.58

EERSTE GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE TENTOONSTELLING

... EEN TERUGBLIK

Zondag 6 mei 1990 - 20 uur : in de grote galerij van het TREF-CENTRUM NEKKERSDAL valt het doek over een kulturele onderneming. Een onderneming die met trillende zenuwen werd voorbereid door geestdriftige en volhardende LACA-leden, hierbij doeltreffend bijgestaan door de ganse ploeg, in vast dienstverband, van het Lakense Kultuurhuis !

Terwijl een lentezonnige meidag langzaam uitdoofde werden de documentatiemappen weer ingepakt, platen werden verwijderd, planten en bloemen voor afvoer naar de ontleners in een hoek verzameld .. Geen koortsachtige sfeer ditmaal ... wel een tikkeltje heimwee, hier en daar ... Er werd opgeruimd ... zwijgzaam ... iemand liet zich de bedenking ontvallen : "... Toch was dit een expositie met allure ... !" ... wat later nog viel de deur in het slot.

Wie getuige was van de geslaagde vooropening op donderdag 26 april 1990 van de "Historische Tentoonstelling : Rijksnormaalschool en Omgeving - KAREL BOGAERD", zal wellicht blij verrast geweest zijn over de meer dan verhoopte opkomst van een schare belangstellenden, waarvan het aantal door betrouwbare speurneuzen op ongeveer negentig personen werd geschat. De LACA-leiding en-leden zijn niet ongevoelig geweest voor deze bijval en de blijken van erkentelijkheid ten opzichte van hun initiatief. Zij hechten er dan ook prijs aan, langs deze weg, alle deelnemers aan het openingsceremonieel en de daaropvolgende receptie, van harte hun wederdank te betuigen ! Dankbaarheid is een bloemeke dat in weinige hoven tiert !

Aansluitend bij deze laatste dichterlijke bedenking beklemtonen wij, als organisatoren, dat wij met fierheid, aan de Heer THIELEMANS, Schepen van Schone Kunsten, Kulturele Zaken, Archief- en Bibliotheekwezen van de Stad Brussel, een warm onthaal mochten voorbehouden. Met zijn aanwezigheid bewees hij ons een grote eer en zijn belangstelling voor onze werking betekent voor ons een onmisbare steun om verder te blijven ijveren voor het verwerven van inzicht in de Lakense geschiedenis, het volksleven, het kunstpatrimonium en de urbanistische evolutie van een stukje Brabant, waarvan het natuurschoon en de gunstige ligging, de voorkeur van Vorsten genoot, in vroegere tijden ... tot op vandaag !

Wij luisterden eerst naar de lovende openingsrede van Heer P. WADEMONT, die de Vereniging LACA voorstelde als een ernstige en hard werkende groep van sterk gemotiveerde personen. Hij drukte de wens uit dat hij, als Voorzitter van de Sociaal Kulturele Raad, nog vele jaren de in het verschiets liggende initiatieven van de Kring zou mogen steunen en begeleiden binnen het raam van voornoemde Lakense Raad.

De Heer WANTEN, voorzitter van de v.z.w. Trefcentra Laken, zegde dan zijn onvoorwaardelijke logistieke steun toe en loofde de Kring in warme bewoordingen.

Als geboren Lakenaar gaf de Heer THIELEMANS in zijn voorwoord tot de officiële opening van de tentoonstelling, dat door iedereen zeer op prijs gesteld werd, openlijk en volmondig blijk van zijn gehechtheid aan de vroegere Gemeente LAKEN. Hij verklaarde tevens met geestdrift, hier vanavond tijdens een rondgang langsheen de panelen, een hele reeks ontdekkingen te hebben gedaan met betrekking tot de talrijke mooie en wetenswaardige aspecten van dit oord. Hij betreurde het anderzijds dat zijn dagelijkse werkbeslommeringen en talrijke sociale verplichtingen helaas een praktisch bezwaar uitmaakten tot persoonlijke verinnerlijking van hogergenoemde thema's.

Daarom deed het ons zo'n groot genoegen hem als lid van de Geschied- en Heemkundige Kring te mogen inschrijven. Hij zal nu in de mogelijkheid verkeren, zo stelde hij het trouwens zelf, onze verrichtingen van nabij te volgen en hij beloofde dit ook vast en zeker te zullen doen. Hiervoor onze oprechte dank en grote waardering, Mijnheer de Schepen.

Doch voor het lint officiëel doorgeknipt werd zou de ziel en het hart achter deze tentoonstelling figuurlijk en letterlijk in de bloemetjes gezet worden. Mevrouw VERSTRAETE, zichtbaar ontroerd door dit welgemeende enthousiasme bood ons dan niet alleen haar deskundige uitleg over het hier samengebrachte materiaal, vrucht van jarenlange speurzinnigheid en monikkengeduld. Zij vergastte ons bovendien nog op een primeur. Een van haar oud-leerlingen, Juffrouw DEHONDT, las ons met vakkundige kennis en geschoolde stem, enkele gedichten voor uit het rijke literaire repertoire van KAREL BOGAERD. Zij wist de aanwezigen te boeien met deze teksten waarbij vooral het gedicht: "MIJN TWINTIGJARIG VERBLIJF - De Koninklijke Verblijfplaats LAKEN" opviel. K. BOGAERD schreef het met een van ontroering bevende stem. Deze sociaal gerichte man moet ontzettend veel van zijn verblijfplaats gehouden hebben want hij drukt erin naar de laatste regels toe, onomwonden de wens uit hier te mogen begraven worden. We vinden het dan ook passend deze "Ode aan Laken" in te lassen in de bladzijden van LACA-TIJDINGEN.

Onze noorderburen gebruiken nogal vaak de uitdrukking: "Wat koop je hier nu voor?". Een activiteitsevaluatie die vanuit deze invalshoek start, zo menen wij Vlamingen, heeft enkel een onmiddellijk gewin op het oog. Daarom willen wij andere, meer abstracte gewinposten van nabij bekijken.

Bij ruwe schatting hebben zo'n 200-tal personen, in de loop van een week onze tentoonstelling bezocht. Zij konden zich tegen een democratische prijs, een oerdegelijke en goedogende catalogus aanschaffen, samengesteld door een ervaren licentiate in de geschiedenis, Mevrouw VERSTRAETE. Maar men kon evengoed op meer bescheiden wijze langsheen de panelen schrijden. Een gratis inventaris, die de genummerde stukken aangaf, werd voor alle bezoekers ter beschikking gehouden.

Het bezoekersveld telde natuurlijk een groot aantal leerlingen aan de Rijksnormaalschool. Zij hebben ongetwijfeld hun instelling beter leren kennen en misschien beter leren waarderen.

Anderzijds stond onze Vereniging LACA een week lang in de kijker en deze situatie heeft waarschijnlijk signalen uitgezonden naar het publiek toe, zeker tijdens het geanimeerde openingstreffen. Het 100e lid van de Vereniging werd trouwens die avond ingeschreven. Het betreft hier Juffrouw Nina Van Bouwel. Zij ontving uit de handen van de schatbewaarder een gratis exemplaar van de tentoonstellingscatalogus, als blijk van erkentelijkheid.

Tenslotte vonden meerdere mensen de weg naar het Trefcentrum Nekkersdal, aangetrokken door een boeiend onderwerp of gewoon vanuit de behoefte hun kennis omtrent alles was met Laken te maken heeft uit te breiden.

We wensen dan ook te besluiten met enkele gedachten die wij, in alle bescheidenheid, als Voorzitter van LACA aanbrachten op 26 mei j.l.

"Evenredig met de groeiende kennis, groeit ook de ACHTING voor het nog bestaande erfgoed van LAKEN... en dat is, het hoeft geen betoog, hier bijzonder groot !

- Straatnamen herinneren ons aan merkwaardige persoonlijkheden die hier ter plaatse een rol speelden.
- De woordenverklaringen van plaatsnamen openen een venster naar een ver verleden.
- Nog bestaande gebouwen, resten van gebouwen, verwijzen naar diverse periodes uit de geschiedenis.

Maar het feit dat wij de resultaten van onze opgedane ervaringen en studies willen overbrengen naar het grote publiek toe, hecht aan onze betrachtingen een sociale dimensie. Namelijk, het ijveren voor een beter leefmilieu. Heemkunde is zo gezien een remedie tegen een grote kwaal van onze huidige maatschappij ... ontworteling ... vervreemding ... vereenzaming. "

Hartelijk dank, nog eens, aan allen, die er het beste van wilden maken !

L. CANDAU

LACA-SIGNAALTJE_NR_2

Er zijn nog catalogi ter beschikking, opgesteld naar aanleiding van de tentoonstelling.

Wie een exemplaar van de catalogus wenst te bestellen kan dit door overschrijving van het bedrag van 100 F (honderd) op rekening nummer : 068-2095230-57 van : LACA Geschied- en Heemkundige Kring Laken - 1020 Brussel.

MIJN TWINTIGJARIG VERBLIJF

... DE Koninklijke Verblijfplaats

- LAKEN -

Karel BOGAERD

Men noemt terecht U "Koninklijk verblijf",
Wellicht omdat gij daar zo lief en schoon,
Omringd, als met een groene kroon,
Van bosch en lustwaranden
En rijk bevruchte landen
Ons tegenlacht
In al uw pracht
Gelijk een vorstelijke maagd
Die fier den koningsmantel draagt
Om 't ranke slanke lijf, -
Met recht draagt gij den naam van "Koninklijk Verblijf".

Reeds twintig jaar zijn heengegaan,
Sinds ik op uwen grond
Mijn zwerverstent herop mocht slaan :

Hoe ras die tijd verzwond,
Toch zegen ik den stond
Toen ik hier veilig landen mocht,
En- wat ik vruchteloos had gezocht, -
Een kalme wijkplaats vond.

Ik heb U lief, gelijk de kleine stede (1)
Waar ik mijn schoonste levensjaren sleet.
Het lief gewest, vol dichterlijken vrede
Dat hij, die 't eens gekend heeft, niet vergeet !
Ik heb U lief, als, bij de Scheldezones,
Het schone dorp, waar ik het leven zag (2)
en dat ik nog zoo vaak in mijne dromen
Terugzie, of 't daar sprekend voor mij lag.

Maar U, mijn Laken, min ik boven allen,
hier leefde ik twintig jaar gerust en vrij;
Jij waart een koninklijk verblijf voor mij !
Laat U mijn dichterhulde welgevallen
Voor 't goede dat ik in uw midden vond;
En laat mij nog een enkele gunst U vragen;
Wanneer mij 't uur van afscheid is geslagen,
Verleen mij dan een rustplaats in uw grond.

(1) EEKLO

(2) LAKEN 15 Oogst 1898.

KANTTEKENINGEN BIJ EEN BRIEF VAN LEOPOLD II AAN GOFFINET

Nog een interessant document uit de verzameling Capron wordt bijgaand gepubliceerd. Het is een brief van Leopold II aan zijn "Cher Colonel". Daar de brief heel moeilijk leesbaar is, hebben wij voor een transcriptie gezorgd (zij is van de hand van de heer Capron).

Volgens de gegevens van de heer Capron is de brief te dateren van 1868 en is hij gericht aan Colonel Baron Adrien GOFFINET. Deze laatste hebben wij al in Laca-tijdingen 3 ontmoet. Immers de brief van Houba was aan hem gericht. Deze "intendant" (beheerder) van de Civiele Lijst is een belangrijke medewerker van de eerste Belgische vorsten geweest.

Geboren op 10 april 1812 begon hij zijn carrière in het leger. Als kapitein 1e klas werd hij ordonnansofficier en later eerste ordonnansofficier aan het Hof van Leopold I. Nadien ging hij over (met warme aanbeveling van Leopold I) naar de hofhouding van Leopold II. Zodra deze koning werd, volgde de benoeming van Goffinet als "aide de camp". Hij hielp Leopold II in zijn koloniale politiek. Tot aan zijn dood was hij secretaris (secrétaire des commandements) en beheerder van het privévermogen van de vorsten. Hij werd de vertrouweling van Leopold II.

In 1867 werd hij wegens zijn verdiensten tot baron benoemd. Ook werd hij tot generaal bevorderd.

Na zijn overlijden op 21/12/1886 werd hij in zijn functies opgevolgd door zijn tweelingzonen: Auguste (1857-1927) werd secretaris ("secrétaire des commandements") van de soevereinen en beheerder van de bezittingen van Keizerin Charlotte (zie verder), Constant (1857-1931) werd beheerder van de civiele lijst. Samen beheerden zij het privébezit van Leopold II.

Toen Albert I na het overlijden van zijn oom koning werd en hij bijna gans de hofhouding verving, bleven hen alleen de eretitels over. (één van hen bleef het vermogen van Charlotte beheren)

Een achterneef, Robert Goffinet, werd later ordonnansofficier van Prins Karel, Graaf van Vlaanderen en Regent van België van 1944 tot 1950.

Leopold II heeft het in zijn brief over "L'ANCIEN HOPITAL DES CHOLERIQUES". Uiteraard gaat het niet over het hospitaal van choleriche zieken, maar wel over choleralijders. Waarschijnlijk werden daar in 1866 - toen een cholera-epidemie over Europa woedde - de getroffenenen verzorgd (en misschien ook wel tijdens de epidemies van 1842 en 1849). Niettegenstaande meerdere oude kaarten geraadpleegd werden, kon niet worden nagegaan waar dat ziekenhuis gelegen was. Weten onze lezers daar meer over?

De BOURGMESTRE waarvan sprake, is Ch. J. Herry (burgemeester van Laken van 1849 tot 1872), die veel tussenkwam in de onroerende operaties van Leopold II. Vandaar de uitdrukking "une des maisons achetées par le bourgmestre". Bedoeld wordt, gekocht door "tussenkomst van ...".

Er bestond in Laken vroeger een Herrystraat, naar deze laatste burgemeester genoemd (tussen de verdwenen St - Rochuskerk en de Antwerpse steenweg).

De opvolger van Herry, met name J. Van Volxem (burgemeester van 1872 tot 1877) was minder coöperatief. Hij werd in een persoonlijk conflict met de vorst gewikkeld. Leopold wou het goed van Van Volxem kopen, dat in de buurt van het kasteel lag. Omdat Van Volxem weigerde, gebruikte de koning nogal drastische middelen om tot zijn doel te komen. Door allerlei aankopen werd het domein van Van Volxem omsingeld, zodat deze wel moest verkopen.

De ORANGERIE (oranjerie in het nederlands) bestaat nu nog. Het is het laatste gebouw waar men doorkomt bij het bezoek aan de koninklijke serres. Het is het oudste gebouw van de serres en het enige dat niet door Leopold II werd opgericht. Het dateert van het Hollands tijdperk (het werd onder Willem I gebouwd, met name in 1817/1818).

Het laatste deel van de brief handelt over l'IMPERATRICE. Het gaat over de zuster van Leopold II, Keizerin Charlotte (1840-1927) en haar financiële problemen. Zij huwde met Ferdinand-Maximilien (gemeenzaam Maximilien genoemd), Aartshertog van Oostenrijk, die Keizer van Mexico werd. In dat land was er echter een burgeroorlog aan de gang, die tenslotte door de republikeinen gewonnen werd, waarna de Keizer gefusilleerd werd. Charlotte was zo door de gebeurtenissen getroffen, dat zij geestesziek werd. Zij verbleef de laatste 48 jaren van haar leven in het kasteel Bouchout te Meise (in Laken zijn er twee lanen die daar naar verwijzen : de Keizerin Charlotte- en de Bouchoutlaan).

Wegens haar ziekte kon zij haar fortuin niet beheren. Leopold deed zulks met de hulp van Goffinet. Vandaar de passages in de brief. TRUSTEES zijn (in Angelsaksische landen) beheerders van financiële belangen (meestal bankiers). Waarschijnlijk waren deze betrokken bij operaties in Engelse waardepapieren (Leopold heeft het over "de l'argent anglais, des fonds anglais" en "des banquiers anglais")

De "CONSEIL" waarover de Koning het heeft, is de familieraad die zich met de financiële zaken van Charlotte bezig hield. Hij omvatte de Koning, de Koningin, de Graaf van Vlaanderen, (broer van Leopold II) en diens vrouw Marie. Goffinet was ook bij de raad betrokken. Hubert DOLEZ (Bergen 1808 - Brussel 1880) was een van de drie advocaten en adviseurs van Leopold II inzake de rechten van Charlotte in de successie van Maximilien. Hij speelde ook een belangrijke rol in de Belgische politiek (stichter van de liberale partij, volksvertegenwoordiger, voorzitter van de Kamer, later Senator, Staatsminister). Hij was ook stafhouder van de orde van advocaten aan het Hof van Cassatie.

Weet iemand iets van "le conseiller Delorgies" ? (of Delorges ?)

J. DILLEN

(op basis van uitvoerige informatie van V. CAPRON.)

TRANSCRIPTIE

Pagina 1

25 juin (1868)

Cher Colonel.

Il reste près de l'ancien hôpital détruit des cholériques dans le parc de Laeken, une des petites maisons achetées par le Bourgmestre.

Vous vous souviendrez que nous avons acheté là plusieurs maisons, elles sont démolies sauf une en chaume qui justement pénètre le plus dans le Parc

Pagina 2

et par conséquent me gêne davantage.

Auriez-vous l'obligeance de vous occuper des moyens de faire disparaître cette maison.

Le conseiller Delorgies qui m'a vendu cette campagne près de l'orangerie à Laeken est-il maintenant ici à la campagne.

Là je

Pagina 3

voudrais, s'il y était, visiter cette propriété, et en retour lui faire visiter le Parc.

Les Trustees ont refusé de me remettre l'argent anglais de l'Impératrice, j'ai peur que nous aurons le même refus pour tous les intérêts de fonds anglais et une impossibilité de

Pagina 4

rien réaliser.

Avancez vous dans la rédaction des pleins pouvoirs pour les banquiers anglais? J'entends parler de ce que vous deviez préparer de concert avec le Conseil et Dolez.

L. (eopold)

Noot : over de onderstreepte woorden wordt iets gezegd in onze kanttekeningen.

Cher Colonel.

Il reste près de l'ancien hôpital
détruit de Chalerioux sans
la pose de Lethen avec les
petites maisons architecturées
par le baronnet

Vous avez surveillé et
vous avez achevé les
plusieurs maisons elles
sont devenues sans une
ou chance qui j'espère
permettre le plus vite le

Plan et par conséquent
un bon dessin.

Je vous prie l'obligation
de vous occuper les maisons
de faire disparaître cette
maison.

Le comte de Salazar
qui en a vu cette campagne
près de l'ancien hôpital : la terre
et il maintient les
à la campagne. Le si

voudrais s'il y avait
visiter cette propriété
et me retourner les jours
visiter la Parc.

Les Trustees ont refusé
de me remettre l'argent
anglais de l'impératrice
pour s'en servir
à même refus pour
faire la visite de
leurs anglais et
un impasse. C'est à

me réchauffer.

Ruany, dans dans
la rédaction de plans
provisionnels pour les
banquiers anglais. J'entends
parler de la 3e Union
deux projets de conseil
avec le Canada et
s'oly ?

D

BEELDHOUWERK EN VERSIERINGSKUNST IN LAKEN (vervolg)

II. NOG GEDENKTEKENS EN STANDBEELDEN.

=====

1. Astrid (Koningin) (Stockholm 17/11/1905 - Küssnacht
29/8/1935)

- 21 Juliplantsoen
- Beeldhouwer J. BOEDTS en architect Paul Bonduelle
- Monument van Astrid (totaalbeeld) (carrara-marmer), met bos rozen, lang kleed et cape
- Tekst : Vrije vertaling

NOBILLISIMAE	Aan onze zeer edele
AC	en
DULCISSIMAE	zeer zoete
REGNAE SUAE	koningin
ASTRID	Astrid
BELGAE	de Belgen
TOT CORDE	van ganser harte
ANNO MCMXL	jaar 1940

Dit beeld werd afgewerkt in 1939, (volgens privé gegevens van de familie Boedts; dus niet in 1940 zoals op het monument vermeld). Het werd in 1947 in het centrum van het mausoleum geplaatst, maar het werd officieel nooit ingehuldigd.

Astrid was prinses van Zweden ; zij huwde in 1926 met Leopold die later Koning van de Belgen werd. Zij zijn de ouders van Koning Boudewijn, Prins Albert en Prinses Joséphine-Charlotte (echtgenote van Groothertog Jan van Luxemburg)

Tijdens haar kortstondig leven in België, eerst als prinses (1926-1934), nadien als koningin, won zij de sympathie van haar onderdanen. Zij was immers ongedwongen, liefdadig en een liefhebbende echtgenote en moeder. Ook na haar dood, ingevolge een auto-ongeval in Zwitserland, bleef zij nog lang geliefd.

2. Bockstael (Emile) (Bergen 1838 - Laken 1920)

- Clementinaplantsoen (Hoek Sobieski- en Houba de Strooperlaan)
- Beeldhouwer Ernest SALU II en Architect J. Rombout
- Buste (steen)
- Opzij twee waterspugende saters

Bockstael was ingenieur, gemeenteraadslid (1872), schepen en burgemeester (1877-1920) van Laken. Hij was de laatste om dat ambt uit te oefenen (na zijn dood, tot de samenvoeging met Brussel, was er maar een bourgmestre f.f. of "faisant fonction"). Zijn burgemeesterschap was het langste in Laken (bijna een halve eeuw). Onder zijn impuls, op aandrang van Leopold II en met de hulp van de gemeentesecretaris Louis Houba, werd Laken uitgebouwd van landelijke gemeente tot een belangrijke voorstad van Brussel.

Toen hij nog schepen was begon hij met een innovatie op het vlak van begraafplaatsen. Hij voerde met name het systeem van de on-derdaardse graf galerijen in. De doodskisten werden in vijf nissen boven mekaar geplaatst. Daardoor kwam een einde aan de ononderbroken grondwerken en het voortdurend openen en sluiten van de kelders ingeval van bijzetting.

Zulks betekende een oplossing van ernstige hygiënische problemen. Hij bekam dan ook de prijs van hygiëne op een salon in Parijs.

Een van de grote nieuwe lanen van Laken, en het gemeenteplein werden naar hem genoemd. Naar zijn vermelde gemeentsecretaris werd eveneens een nieuwe laan genoemd (samen met zijn dame de Strooper) : de Houba-de Strooperlaan.

Emile Bockstael ligt in de Lakense graf galerijen begraven. Name-lijk op de plaats waar zich vroeger de ingang van de galerijen bevond. In de kapel boven het graf prijkt eveneens zijn borst-beeld. (het wapen van Laken en van LACA !)

3. Brugmann (Georges) (Verviers 18/10/1829-Brussel 23/11/1900)

- A. Van Gehuchtenplein (vóór de hoofdingang van het Brugmannhos-pitaal)

De buste van Brugmann en de figuren (beide in steen) zijn van beeldhouwer J. DILLENS (het was diens laatste en onafgewerkt beeld. Het werd beëindigd door zijn broer Gustave en zijn volge-ling J. Lagae. De twee figuren aan de kolom symboliseren het Lijden en de Erkentelijkheid. Dit werk werd jaren na de dood van Dillens (in 1904) op zijn huidige plaats gezet (bij de inhuldiging van het hospitaal op 18/6/1923). De eerste steen van de sokkel werd gelegd door Koningin Elisabeth.

- Architect : V. Horta (die ook de architect van de hospitaalge-bouwen was.) De stijl is niet meer de exuberante Jugendstil van de beginperiode van Horta.

Brugmann was bankier van Duitse oorsprong. Hij werd censor van de Nationale Bank. Hij urbaniseerde een gedeelte van Ukkel (vandaar de Brugmannlaan in Ukkel).

Hij hielp Leopold II met diens Afrikaans werk.

Hij was een philanthroop: hij onderhield op eigen kosten een school, een weeshuis en een bejaardentehuis voor zijn protestantse ge-loofsgenoten te Brussel. Bij testament (hij overleed in 1900) liet hij tien miljoen frank (van vóór 1914 !) na voor het bouwen van het Burgmannsanatorium te Alsemberg, van het bejaardentehuis te Ukkel-Kalevoet en .... het Brugmannhospitaal te Laken (vijf miljoen, vandaar dat zijn buste opgericht werd vóór het hospi-taal).

Het hospitaal lag eerst op het grondgebied van Jette. In 1925 had een ruil van grondgebied plaats tussen Jette en Brussel. Daardoor kwam het hospitaal op Brussels grondgebied te liggen (de grens loopt op een paar centimeters van de buitenmuur van het hospitaal).

4. Copernicus (Nicolaus) (1473 - 1543)

- Bouchoutlaan (vóór het Planetarium)
- Het werk, zou volgens een auteur, van I. Tkotuweska zijn.
In werkelijkheid is het van de Poolse beeldhouwster Ludwika NITSCHOWA.
- Hoofd (brons) (1973)
- Tekst : Kopernic - 1473-1973 "Gift van de Belgen en de in België verblijvende Polen ter gelegenheid van de 500ste verjaardag van de geboorte van de Poolse astronoom Nicolaas Copernicus"

Copernicus is de gelatiniseerde naam van de Poolse sterrenkundige Niklas Kopernic.

Hij studeerde wijsbegeerte, geneeskunde, astronomie, wiskunde en kerkelijk recht.

Hij werd beroemd door zijn werken over het zonnestelsel.

Hij stelde in zijn werk "De Revolutionibus orbium celestium" (over de omwentelingen der hemellichamen) dat niet de aarde zich in het centrum van het heelal bevindt en de zon, planeten en sterren om haar heen cirkelen, maar dat het middelpunt door de zon gevormd wordt, terwijl de aarde, zoals de andere planeten, zich in een elips rond de zon beweegt (in een jaar). En dat de aarde om haar as draait (in een dag). Zijn werk werd door de kerk op de index geplaatst (van 1616 tot 1757).

Hij werkte ook aan de kalenderhervorming van Gregorius XIII.

5. Foch (Ferdinand) (1851 - 1929)

- Onze-Lieve-Vrouwvoorplein (naast de kerk)
- buste in steen
- Beeldhouwer P. DE SOETE
- opgericht ter gelegenheid van de 100e verjaardag van de geboorte van Foch (1951) door de "Vooruitziende Invaliden"

Foch was een Franse veldheer, Maarschalk van Frankrijk, Groot-Brittannië en Polen. In 1914 streed hij in de slag aan de Marne en de IJzer. In 1917 was hij de bevelhebber van de Fransen in de slag aan de Somme. Hij werd opperbevelhebber van de geallieerde legers in 1918 en leidde deze naar de overwinning.

6. Max (Adolphe) (Brussel 1869-1939)

- L. Steensplein (aan de rand van het Ossegempark)
- Adolphe Max, (totaalbeeld) met (fox)hondje dat met de figuur van Max vergroeid was
- F. DEBONNAIRES, beeldhouwer en A. Bernard, architect

- Teksten : "Zoolang ik zal leven en in vrijheid verkeerem zal ik uit al mijn krachten de rechten en de waardigheid mijner medeburgers verdedigen (1914-1918)" en (in loover o.m. van eikenbladeren) : "Caritas Patrieae; Patrocinium Aequitatis; Amor Libertas". Vrije vertaling : Liefde voor het Vaderland; Verdediging van de Rechtvaardigheid; Liefde voor de Vrijheid
- onthulling 23/4/1958 door Koning Boudewijn (net voor de opening van de Wereldtentoonstelling van 1958).

Max was een liberaal politicus, advocaat en journalist. Gemeenteraadslid (1903), schepen (1908) en burgemeester van Brussel (1909-1939). Volksvertegenwoordiger (1919), Minister van Staat (1918). Steunde Leopold II in diens Afrika-politiek (hij was lid van de "Conseil Supérieur du Congo"). Ingevolge zijn houding tegenover de Duitse bezetter werd hij tijdens de eerste wereldoorlog vier jaar lang in Duitsland gevangen gezet. Hij was de initiatiefnemer voor het bouwen van het paleis voor schone kunsten (van Victor Horta) en het houden van de wereldtentoonstelling van 1935 in Brussel.

Ook bewerkstelligde hij de samenvoeging van Laken, Neder-over-Heembeek en Haren bij Brussel (1921). Naar hem wordt een belangrijke laan in Brussel genaamd.

OORLOGSGEDENKTEKENS

Franse_onbekende_soldaat

- Onze-Lieve-Vrouwvoorplein, naast de kerk
- Beeldhouwer : M. DESMARE, architect : F. Malfait

Bovenaan een lijkstap geschraagd door vier Franse soldaten (gemeenzaam "poilus" genoemd); beneden treurende vrouwen en kinderen; achteraan twee "poilus" die de deur bewaken, waarop een treurende vrouw met een enorm zwaard afgebeeld staat (alles in steen, behalve de deur die in brons is).

- Nederlandse tekst (aan achterkant !) "Hier rust een onbekend Fransch soldaat op Belgische bodem gesneuveld 1914 - 1918"
- De stijl van dit beeld - een van de weinige mooie oorlogsmonumenten - is totaal verschillend van de stijl van het monument voor de Lakense gesneuvelden (Strijderssquare - zie verder).

In 1923 werden te Lombardsijde in een door een explosie bedolven loopgraaf de overblijfselen van 42 Franse soldaten ontdekt. Acht van hen werden niet geïdentificeerd. Een Franse oorlogsblinde wees er een aan die in het graf van de onbekende soldaat in Laken zou rusten. Een straat in Neder-over-Heembeek zou aan de explosie herinneren, de Lombardsijdestraat.

- Onthulling op 27/7/1927 door Koning Albert en Oud-President Poincaré van Franrijk.

Monument voor de Lakense oorlogshelden

- Strijderssquare (voordien Palmbomensquare)
- Beeldhouwer van het beeld : M. DESMARE

- Genie met schild en getrokken zwaard (brons).
- Aan de hoeken van de sokkel : vier beeldjes van O.L.-Vrouw van Laken (verguld brons)
- Op de zijkanten : twee halfverheven werken (brons). Rechts : een gesneuvelde soldaat geschraagd door twee treurende vrouwen. Links : een liggende gesneuvelde soldaat krijgt een lauwer van een wenende vrouw en een lijkwade van een andere.
- Vooraan : medaillon Koning Albert (brons).
- Onthulling op 11/11/1926 (in aanwezigheid van Koning Albert).
- Namen van de gesneuvelden 1940-1945 ; onthulling op 20/11/1949.
- Nederlandse tekst (op achterzijde !) : "Laat ons gedenken" en (lager) "Aan onze Helden".

Gedenkplaat voor de gesneuvelden van het atheneum Arthur Tricot

- Maria-Christinastraat nr 83 (aan de voorgevel van het atheneum)
- Beeldhouwer : Ernest SALU (1920)

Bas-reliëf in brons, links een scholier met een patriottische vlag; rechtsonder het wapen van Laken - en van LACA; namen van gesneuvelde leerlingen en leraars in 1914-1918 en 1940-1945

- Tekst : "De Middelbare school aan haar helden"
- Arthur Tricot is prefect aan het atheneum geweest.

J.DILLEN

x x x

In het volgende nummer van Laca-Tijdingen komen de beknopte biografieën van de vermelde beeldhouwers.

OVERZICHT VAN DE EERSTE JAARGANG

Nr 1.	- Ten geleide	1
	- Een brief van de Koning (aan Louise-Marie)	2/3
	- Brussel op het einde van de 18e eeuw	4/5
	- Beeldhouwwerk en versieringskunst in Laken	6/14
Nr 2.	- Ten geleide	1
	- Lakense plaatsnamen : Laken en Heizel	2
	- Uit de collectie Capron (Brief E. Bockstael aan Goffinet)	3/10
	- Beeldhouwwerk en versieringskunst : Beknopte biografieën van beeldhouwers	11/21
Nr 3.	- Ten geleide	1/2
	- Karel Bogaerd in Laken	3/4
	- Redactioneel nieuws	5
	- Brief van Leopold I aan Louise-Marie	6/8
	- Toponymische bijdrage : De Schapenweg, alias Romeinse steenweg	9
	- Vervolg van de biografieën van beeldhouwers in Laken	10/12
	- De Lakense drieling	13/16
Nr 4.	- Ten geleide	1/2
	- Van Streuvels naar Vespasianus	3/4
	- Een werk over de St.-Annadreef	5/6
	- Toponymische bijdrage : Dynastieke plaatsnamen	7/8
	- Eerste Geschied- en Heemkundige tentoonstelling	9/12
	- Kanttekeningen van een brief van Leopold II aan Goffinet	13/17
	- Nog gedenktekens en standbeelden	18/22
	- Overzicht van de eerste jaargang	23